

TÖRTÉNELEM
KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA

2008. október 22. 8:00

Az írásbeli vizsga időtartama: 180 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló helyet!**

Csak annyi válaszleletet írjon, amennyit a feladat kér! (Ha többet ír, a beírás sorrendjében értékeljük válaszait.)

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásakor tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlapon utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Használja minden feladat megoldásához a megengedett segédeszközöket: a középiskolai történelmi atlasz térképeit és a helyesírási szótárt!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!

A szöveges, kifejtendő feladatok kidolgozásakor az alábbi munkamenetet javasoljuk:

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja föl a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a középiskolai történelmi atlaszt!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (pl. fejlődés, változás, termelés), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágy, céh, személyi kultusz), melyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Építse be fogalmazásába a forrásokból megszerzhető információkat, következtetéseket!
5. Ha szükséges, készítsen vázlatot, illetve pizkozatot!
6. Tárja föl a probléma előzményeit, okait, következményeit!
7. Fogalmazzon meg feltételezéseket, magyarázatokat!
8. Építse be mondanivalójába önálló ismereteit (pl. nevek, évszámok), nézőpontját, véleményét!
9. Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
10. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesíráásra is!

Tájékoztató:

Az esszé javításának szempontjai:

- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége.

Eredményes munkát kívánunk!

1. A feladat a nagy világvallásokra vonatkozik.

Ossza két csoportra a felsorolt vallásokat, és írja be a fogalmakat a táblázatba!
(Elemenként 0,5 pont.)

brahmanizmus, buddhizmus, kereszténység, iszlám

Politeizmus	Monoteizmus

2 pont	
--------	--

2. A feladat a középkori kultúrára vonatkozik.

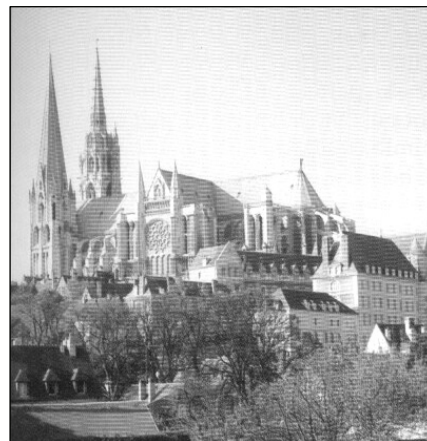
A középkor egyik művészeti stílusának rövid ismertetését közöljük néhány kép kíséretében. Nevezze meg ezt a stílust, és ismerje fel a képeken!

„A stílus Franciaországban született. Építőmesterei számos technikai újítást vezettek be. A legfontosabb a teherhordó vázszerkezet volt: a boltozati terhelést nem a falak hordják, hanem a boltozatot zárókövétől kezdve a bordákon és pillérkötegeken át az épület külsejéhez illesztett támszerkezet hordozza. A támívek viszik át az oldalnyomást az épületet körülvevő erős támpillérekre. Csúcsíves kapuk és ablakok, égbe törő pillérek határozzák meg az így épült templomok külsejét és belső terét.”
(Művészeti Lexikon)

- A. A párizsi Notre-Dame homlokzata
- B. A chartres-i székesegyház
- C. Az angliai Lincoln katedrális főhajója
- D. A németországi Maria Laach bencés apátsági temploma
- E. A firenzei San Miniato al Monte templom főhajója

A

B

C

D

E

a) A stílus neve: (1 pont)

b) A képek közül válassza ki azokat, amelyek a megnevezett stílus jegyeit tükrözik! (Elemenként 1 pont.)

A kiválasztott épületek betűjele:

4 pont	
--------	--

3. A feladat a XIV-XV. századi magyar történelemre vonatkozik.

Írja a megjelölt helyre a megfelelő történelmi fogalmat! (Elemenként 1 pont.)

a).....: zászlóalj, főleg páncélos lovasokból álló katonai egység, amely nevét a hadsereg áttekintését és vezetését megkönnyítő címeres zászlóról kapta.

b).....: Mátyás király budai könyvtárának kötetei.

c).....: Mátyás király állandó zsoldos hadserege.

d).....:Az országhatáron behozott vagy kivitt áruk értéke után kirótt vám.

e).....: A jobbágytelek után Károly Róbert idejétől portánként beszedett királyi adó.

f).....: Földesúri terményadó, amelynek behajtásáról az 1351-es törvények intézkedtek.

6 pont	
--------	--

**4. A feladat az angol alkotmányos monarchiára vonatkozik.
A forrás és ismeretei segítségével oldja meg a feladatokat!**

„Az egyházi és világi lordok és az alsóház [...] azért, hogy megvédjék és megerősítsék ősi jogukat és szabadságukat, kijelentették:

1. Hogy a bitorolt hatalom, ti. a törvényeknek ideiglenesen hatályon kívül helyezése vagy a törvények végrehajtásának megakadályozása, csupán királyi tekintély alapján, a parlament hozzájárulása nélkül, törvénytelen.
4. Hogy a korona céljaira való pénzfelvétel bármily ürügy vagy praerogatívák [kiváltságok] alapján a parlament hozzájárulása nélkül, hosszabb időre és más módon, mint ahogyan a megajánlás megszabta vagy meg fogja szabni, törvénytelen.
5. Hogy az alattvalóknak joguk van a királyhoz folyamodni és az ilyen kérelmezések miatt való minden elfogatás és üldözés törvénytelen.
6. Hogy az országban béke idején, a parlament hozzájárulása nélkül állandó hadsereg felállítása és tartása törvénytelen.
8. Hogy a parlamenti választások szabadok.
9. Hogy a szólás, vitatkozás és tárgyalás szabadságát, a parlamenten kívül semminemű hatóság, semmiféle helyen kérdés tárgyává nem teheti.
11. Hogy az esküdteket szabályszerűen kell meghívni és elbocsátani, és hogy esküdtek felségsértési pörökben csak szabad birtokosok lehetnek.
12. Hogy pénzbírság törvénytelen és érvénytelen, mielőtt a vádlottra a bűnt rá nem bizonyították.
13. És, hogy a sérelmek orvoslására és a törvények javítására, megerősítésére és megtartására parlamentet össze kell hívni.” (Jognyilatkozat)

a) Mikor keletkezett a nyilatkozat?..... (1 pont)

b) A következő felsorolásból válasszon ki aláhúzással három olyan alapelvet, amellyel az angol alkotmányos monarchia jellemezhető! ! (Elemenként 0,5 pont.)

- A választásokat nem befolyásolhatja a hatalom.....
- Az uralkodó a legfőbb bíró.....
- Adók csak a parlament hozzájárulásával vethetők ki.....
- Hadsereg felállítása békében a király joga.....

- Véleményének kinyilvánításában senkit sem szabad korlátozni.....
- Az uralkodó önállóan korlátozhatja a törvények végrehajtását.....
- Az alattvalóknak tilos kérvénnyel fordulniuk az uralkodóhoz.....

c) A b) feladatban kiválasztott elvek mellé írja oda a Jognyilatkozatnak azt a pontját, amely választását igazolja! (Elemenként 0,5 pont.)

4 pont	
--------	--

5. A feladat Magyarország XVI. századi történetére vonatkozik.

A forrás és ismeretei segítségével állapítsa meg, hogy a következő állítások igazak-e vagy hamisak! Válaszát X jellel jelölje! (Elemenként 1 pont.)

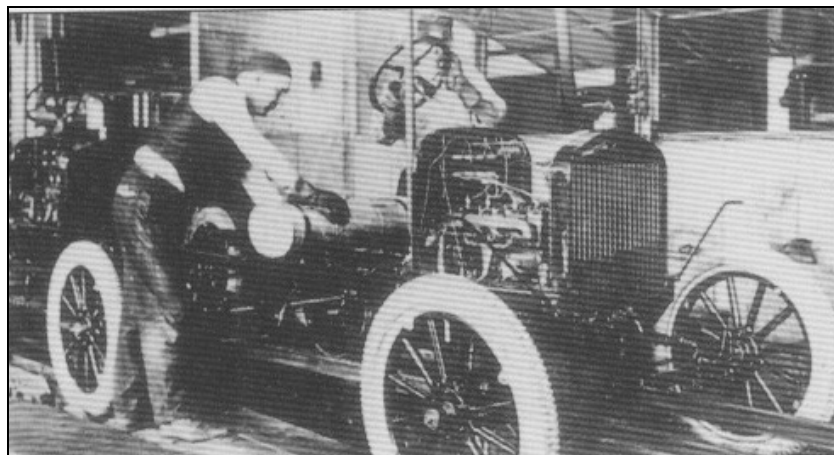
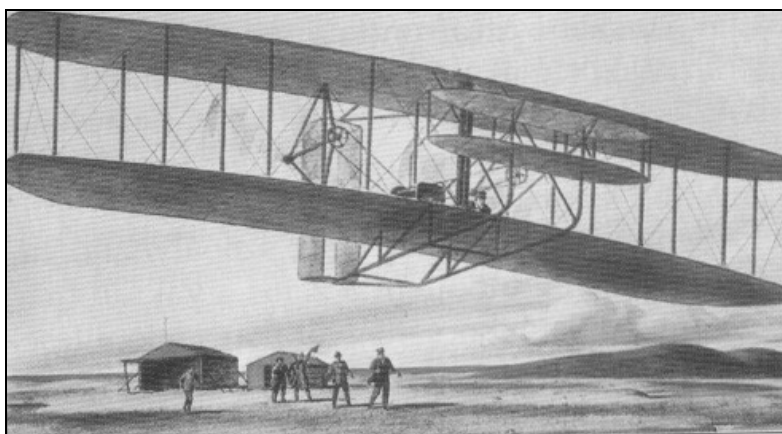
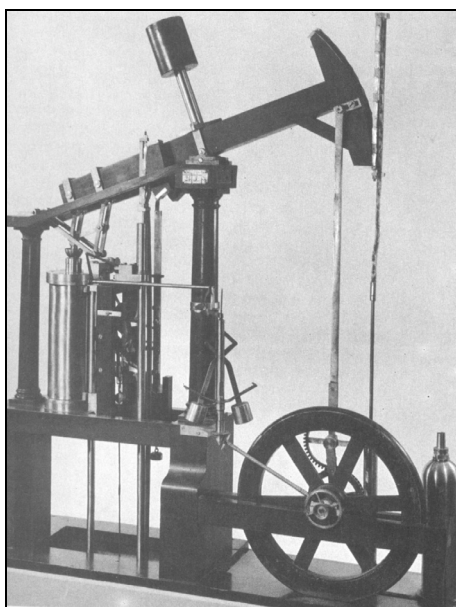
„Három-négy nap múlva az iszlám padisahja is megérkezett Buda alá.[...] Az erdélyinek felesége, ki Budán volt, igen sok ajándékkal és néhány béggel együtt kiküldte fiát az uralkodóhoz. Az iszlám padisahja illő tisztelettel fogadta [...] és ajándékokat adott neki s anyjának [...]. Ezt mondta nekik: »Bécs királya Ferdinánd nem engedi nektek, hogy bírjátok Budát, minduntalan háborgat benneteket; ennél fogva célszerűbb lesz, ha Erdély országát és a hozzá tartozó részeket adom nektek s oda mentek és ott éltek.« [...]. Az iszlám padisahja a budai beglerbégiséget Szulejmán pasának [...] adta.[...] Budába erős őrizetül janicsárokat [...], közel 20000 embert rendeltetett, továbbá [...] templomait mecsetekké, tornyait minaretökké változtatták át.” (Lutfi pasa, történetíró; 1541)

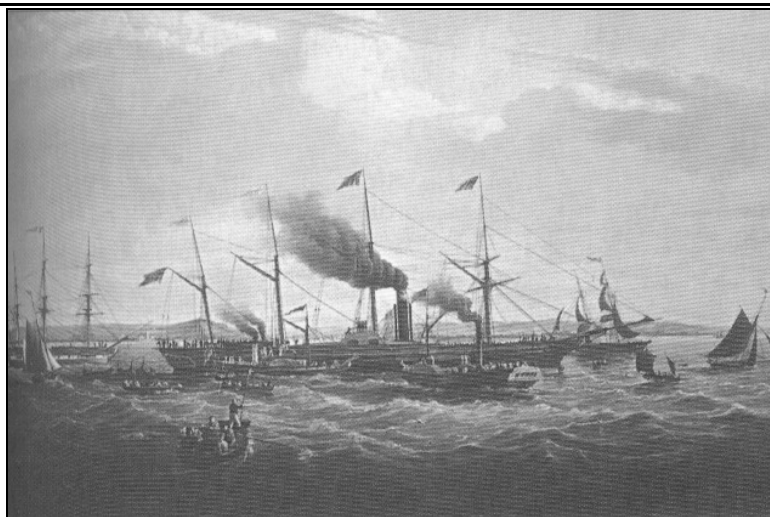
	Igaz	Hamis
a) Az „erdélyinek” nevezett személy I. Szapolyai János.		
b) A forrás magyar nézőpontból mutatja be a történetet.		
c) Buda elfoglalását a szultán Ferdinánd támadó szándékával indokolta.		
d) A szultán Budát és környékét csak a forrásban említett esemény után 15 évvel csatolta az oszmán közigazgatáshoz.		
e) A hódítást a keresztény templomok muszlim imahelyekké való átalakítása követte.		
f) Az „iszlám padisahja” a török szultán, II. Mohamed.		

6 pont	
--------	--

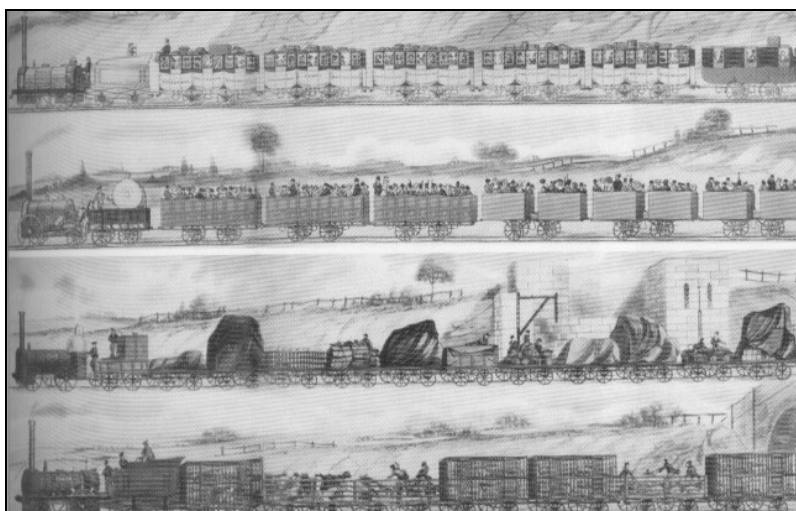
6. A feladat az ipari forradalmakra vonatkozik.

A képek a két ipari forradalom vívmányait ábrázolják! Válassza ki azokat, amelyek kizárólag a második ipari forradalom (az ipari forradalom második szakasza) technikai színvonalát tükrözik! (Választását a 9. oldalon jelölje!) (Elemenként 1 pont.)

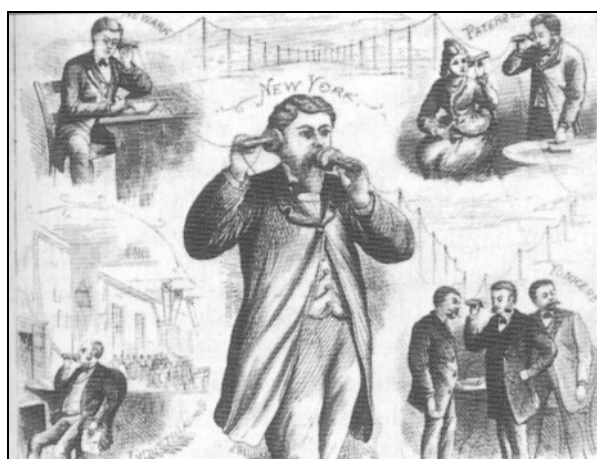
*A**B**C*

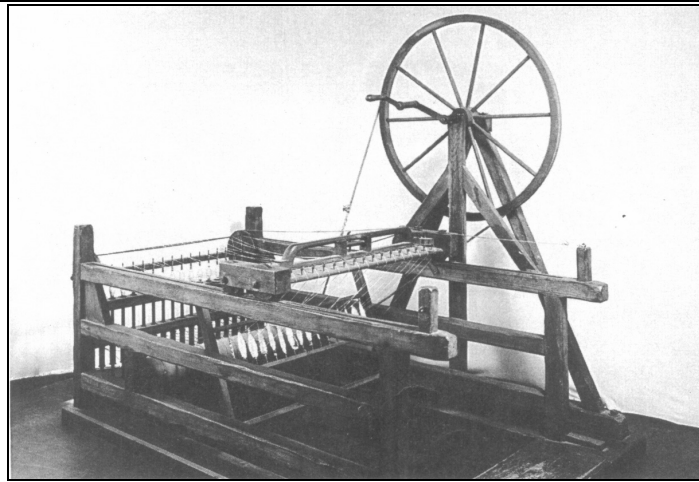
D

E

F

G

A kiválasztott képek betűjele:.....

3 pont	
--------	--

7. A feladat a XIX. század magyar társadalmára vonatkozik.

Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével!

„A parasztcsalád. A gazdasszony [A gazda felesége]. A család asszonyainak körében ő képviselte a gazda tekintélyét, közvetítette parancsait. Feladata volt a háztartással kapcsolatos munkák irányítása, ezek legnagyobb részének elvégzése is. Amennyire irigylésre méltó volt a gazda helyzete és rangja a családban, annyira nem volt az a gazdasszonyé. Bár parancsolt, mégis a családfő felügyelete, bírálata és felelősségre vonása kísérte minden lépését. Mindezek mellett ő végezte a legnehezebb házi munkákat. Hiába volt segítségére a korban utána következő legidősebb menyecske [férjes asszony] vagy az otthon maradt öreglány, a seregyeni embernek főzni, mindennapi ételmét elkészíteni igen nagy munka volt. [...] A tej feldolgozása, a vaj köpülése, a lekvárfőzés, részben a káposzta savanyítása, mind-mind az ő dolga volt. A baromfi körül minden munkát ő intézett. Rá várt a ház körüli meszelés, tapasztás is. [...] Ha nem akadt szoptató anyja a menyecskék között, aki hazaszaladt délben a mezőről, akkor ő cipelte ki a kapáló, szénagyűjtő asszonyok után is az ételt.”
(*Néprajzi gyűjtésből*)

a) Határozza meg a gazdasszony helyét, szerepét (Elemenként 0,5 pont.)

- a gazdához viszonyítva:

.....

- a család irányításában:

.....

- a munkavégzésben:

.....

b) Egy jellemző példával világítsa meg, milyen jellegű munkák nem tartoznak a gazdasszonyra! (0,5 pont)

.....

c) Aláhúzással jelölje meg a helyesnek tartott megállapítást: (1 pont)

A gazdasszony az európai urbánus társadalmak jellemző alakja.

A gazdasszony az európai agrártársadalmak jellemző alakja.

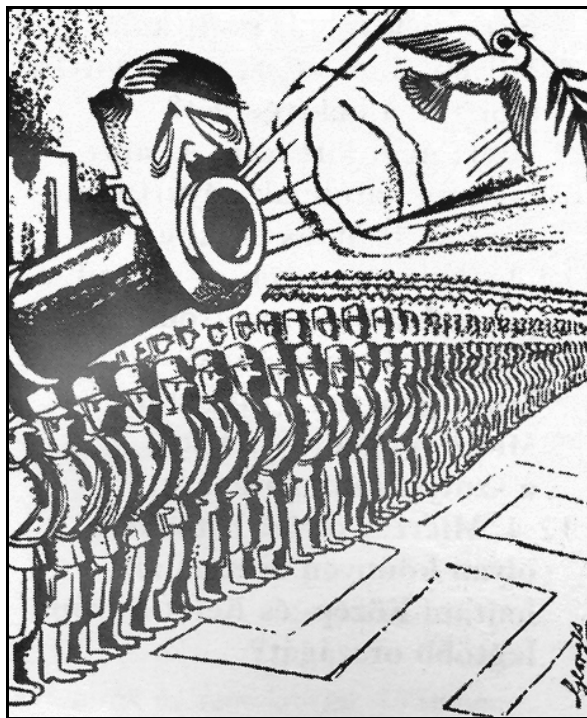
d) Hasonlítsa össze egy-két mondatban a forrásban meghatározott családtípust a mai/modern családtípussal! (1 pont)

.....

4 pont	
--------	--

8. A feladat a náci Németország történetéhez kapcsolódik.

A képen egy a náci Németországgal kapcsolatos karikatúra látható. Oldja meg a következő feladatokat!

a) Adjon találó címet a rajznak! (0,5 pont)

.....

b) Nevezzen meg kettőt a rajzon látható jelképek közül!

..... (0,5 pont)

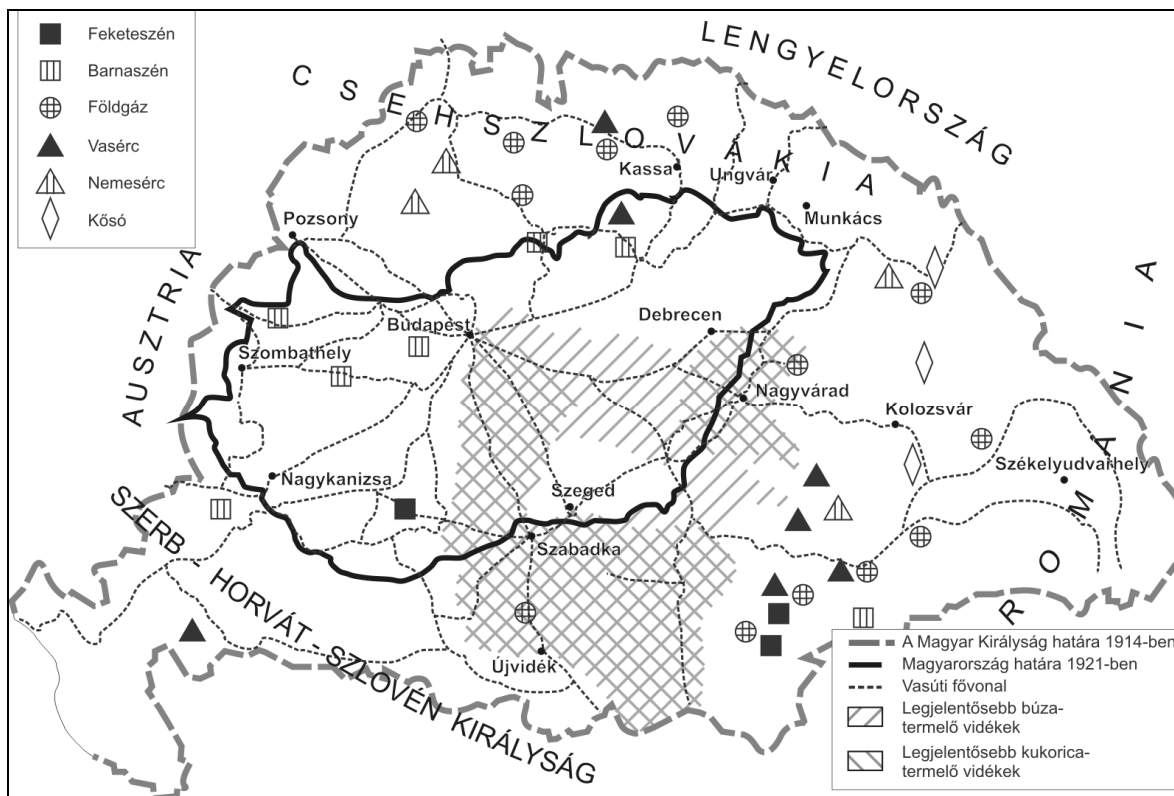
..... (0,5 pont)

c) Értelmezze a karikatúrát! (0,5 pont)

.....

2 pont	
--------	--

9. A feladat Magyarország első világháború utáni történelméhez kapcsolódik. Válaszoljon a kérdésekre a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

A trianoni békeszerződés gazdasági vonatkozásai

A trianoni Magyarország jellemző adatai a történelmi Magyarországhoz képest	
szántóterület	43,0%
kert	25,2%
rét	25,2%
szőlő	68,9%
erdő	14,5%
gyáripar	55,9%
gépgyártás	82,2%
vasúthálózat	42,4%
mozdonyok	31,3%
vasúti teherkocsik	17,0%

a) Milyen hatással volt a magyar gazdaságra az Osztrák-Magyar Monarchia közös vámterületének felbomlása?

.....

.....

b) Említsen konkrét példát az ásványi nyersanyagforrások elvesztésére (nyersanyag és kitermelés helyének megnevezésével)!

.....

c) Mi az oka, hogy az ország faexportőrből faimportőrré vált?

.....

d) Milyen probléma elé került a Magyar Államvasutak?

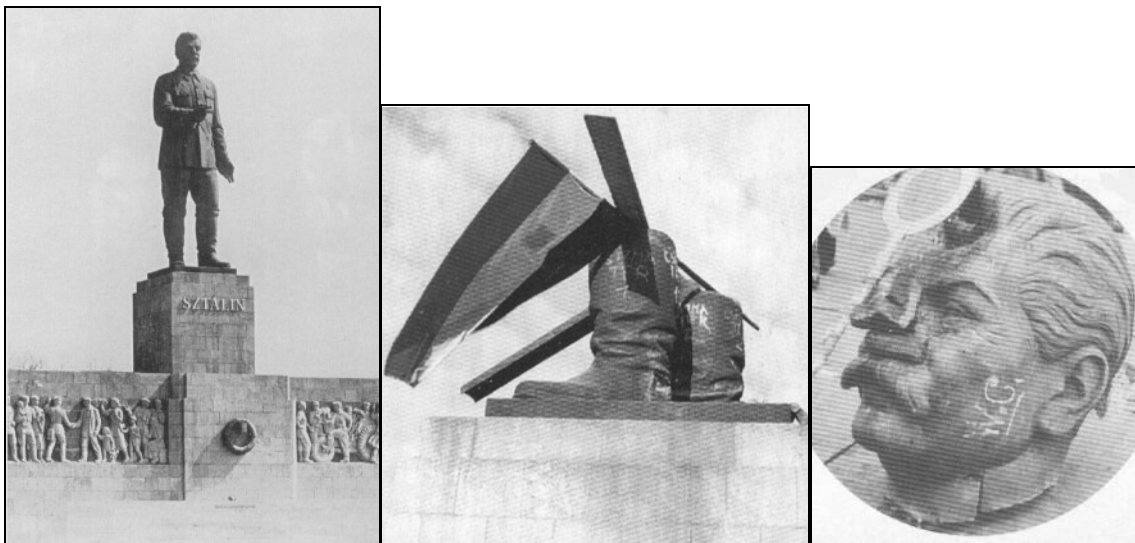
.....

e) Nevezze meg a béke egy olyan, országunkat sújtó pénzügyi rendelkezését, amelyre egyik forrás sem utal!

.....

5 pont	
--------	--

10. A feladat az 1956-os magyar forradalomra és szabadságharcra vonatkozik. Válaszoljon a kérdésekre!

A képek Sztálin városligeti szobrát, illetve a ledöntött szobrot ábrázolják.

„13. Követeljük, hogy a sztálini zsarnokság és politikai elnyomás jelképét, a Sztálin-szobrot a leggyorsabban bontsák le és helyére az 1848-49-es szabadságharc hőseinek és mártírjainak méltó emlékművet emeljenek.” *(Az ifjúság 16 pontja)*

a) Milyen magyarországi társadalmi-politikai rendszer állította a szobrot Sztálinnak?

(0,5 pont)

.....

b) Mikor döntötték le? (év, hó, nap) *(1 pont)*

.....

c) Jelöljön meg egy olyan okot, ami miatt a forradalmárok ledöntötték a szobrot!

.....

2 pont

11. A feladat a globális világ jelenségeihez kapcsolódik.

A következőkben egy lexikon szócikkét és egy szociálpszichológus [a társadalomlélektan tudósa] tanulmányának részletét közöljük. Válaszoljon a kérdésekre! (Elemenként 1 pont.)

Manipuláció: A közvéleménynek, a tömegeknek valamely politikai cél érdekében burkolt módon történő befolyásolása a tömegkommunikációs eszközök felhasználásával.

„Ez a kép nem egy elképzelt jövő fantasztikus lidércnyomása, hanem annak leírása, ami valóban megtörtént az 1968-as elnökválasztás során. Egy újságíró, Joe McGinnis a Nixon-kampányról szóló szenzációs leleplező írásában elmondja, hogy Nixon [az USA elnöke 1968-1974] tanácsadói milyen hozzáértéssel formálták azt a képet, amelyet az amerikai nép elé vetítettek. McGinnis szerint a televízió hatalmas erejével inkább arra lehet rávenni a választókat, hogy egy jelöltről mesterségesen kialakított képre szavazzanak, mintsem magára a jelöltre. Vagy, ahogy Nixon egyik munkatársa mondta: „Egy egészen új koncepció kezd kialakulni, így mindig meg fogják őket választani. Az ezután következő szivarok[személyek] mind előadóművészek kell hogy legyenek.” ... A munkatárs közelebbről arra a tévéműsorra célzott, amely úgy volt megcsinálva, mintha az elnökjelölt, Nixon rögtönözve válaszolt volna a nézők telefonon beérkezett kérdéseire. Valójában olyan kérdésekre válaszolt, amelyeket gondosan előkészítettek és kipróbáltak. Amikor egy választó telefonon feltett egy kérdést, Nixon munkatársai a kérdést átfogalmazták oly módon, hogy megegyezzen valamelyik előre kidolgozott kérdéssel, a kérdést ezután a kérdező nevével látták el, majd az elnökjelölttel elmondatták az előre kész választ.” (Aronson: A társas lény)

a) Milyen médium volt a leírt esetben a manipuláció eszköze?

.....

b) Mi volt a manipuláció politikai célja?

.....

c) Kikre irányult a manipuláció?

.....

d) Ebben az esetben milyen „burkolt módon” történt a manipuláció?

.....

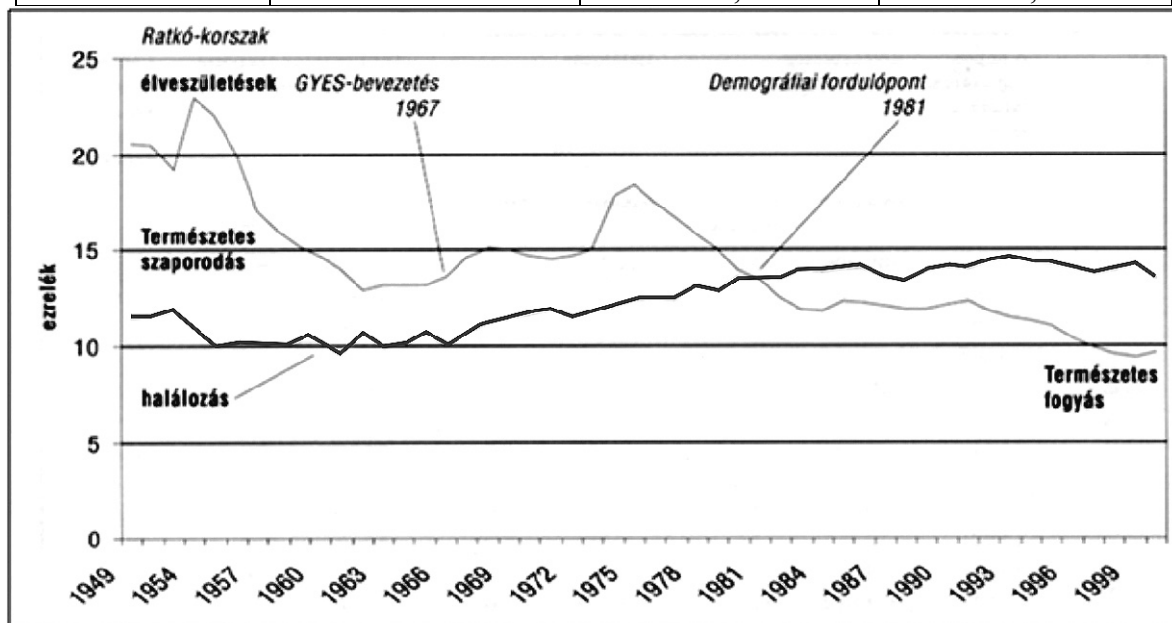
.....

.....

4 pont

12. A feladat a mai magyar társadalomra vonatkozik.**Válaszoljon a kérdésekre a források és ismeretei segítségével!**

A nyugdíjasok és járadékosok száma és aránya, 1952-1994			
Év	Évi átlagos létszám (1000 fő)	A népesség %-ában	Az aktív keresők számának %-ában
1952	552	5,8	12,8
1960	759	7,6	16,2
1970	1415	13,7	28,3
1980	2058	19,2	40,6
1990	2520	24,3	52,6
1994	2972	29,0	80,3

Természetes szaporodás Magyarországon, 1949-1999

- a) **Mi a fő irányvonala (trendje) az utóbbi évtizedekben (1949-2000):**
- a születések változásainak? (0,5 pont)
 - a halálozások változásainak? (0,5 pont)

- b) **Miért tekintjük demográfiai fordulópontnak 1981-et? (1 pont)**

.....

.....

- c) **Hogyan érinti a születések utóbbi harminc évben bekövetkezett alakulása a nyugdíjrendszert? (1 pont)**

.....

.....

3 pont

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

Olvassa el figyelmesen!

A következő feladatok közül összesen **hárm**at kell kidolgoznia.
Az alábbi szabályok alapján kell választania:

Kidolgozandó:

egy, az **egyetemes** történelemre vonatkozó feladat,
kettő, a **magyar történelemre** vonatkozó, egy **rövid** és egy **hosszú**,
különböző korszakokra vonatkozó feladat.

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

	Sorszám	Korszakok, témák	A feladat típusa
Egyetemes történelem	13.	Iszlám és az arab világ	rövid
	14.	Nagy gazdasági világválság	rövid
Magyar történelem	15.	Az államalapítás	rövid
	16.	Török terjeszkedés a XV-XVI. században	hosszú
	17.	Zsidóság a dualizmus korában	rövid
	18.	Mezőgazdaság a dualizmus korában	hosszú
	19.	Magyarország hadba lépése	rövid
	20.	Magyar parasztság az 1920-as években	hosszú

Segítségül megadjuk a helyesen kiválasztott feladatok sorszámainak lehetséges kombinációit.

Jelöljön meg egy oszlopot az alábbi táblázatból!

Karikázza be a választott oszlop betűjelét!

Feladattípus	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
rövid	13.	13.	13.	13.	13.	13.	14.	14.	14.	14.	14.	14.
rövid	15.	15.	17.	17.	19.	19.	15.	15.	17.	17.	19.	19.
hosszú	18.	20.	16.	20.	16.	18.	18.	20.	16.	20.	16.	18.

Csak a szabályok szerint kiválasztott feladatok értékelhetők! A feladatok után az értékelési szempontok szerepelnek, az elért pontszámokat a javító tanár állapítja meg.

A feladatok közül **csak a választott hárm**at dolgozza ki, a többi hagyja üresen!

A feladatok kidolgozása előtt tanulmányozza a 2. oldalon található útmutatót!

A válaszok elkészítése során fogalmazvány (piszkozat) készíthető!

13. A feladat az iszlám és az arab világ történetére vonatkozik. (rövid)
Mutassa be a források és ismeretei segítségével az iszlám vallás kialakulását és legfontosabb vonásait! Használja a középiskolai történelmi atlaszt is!

„Allah – rajta kívül nincsen más isten – az élő, a magában létező. Ő a magasztos és hatalmas. Mohamed Allah küldötte és a próféták pecsétje. Allah minden dolgok tudója.

Hirdesd Urad dicsőségét napkelte és napnyugta előtt! És magasztald őt az éjszaka bizonyos óráiban, és a nap két végén! Fordítsd orcád a Szent Mecset felé!

Adakozzatok azokból a becses dolgokból, amelyeket szereztek, és azokból, amelyeket kizarjasztottunk nektek a földből.

Előíratott nektek a böjtölés. A böjt ideje a ramadan hónap. Töltsétek hát be az előírt napok számát, és magasztaljátok Allahot!

Végezzétek el a zarándoklatot. A zarándoklat az ismert hónapokban történik.”
(Korán)

„Isza [Jézus] a messiás, Marjam [Mária] fia, Allahnak követe, és ne mondjátok, hogy hárman vannak. Rátok nézve jobb, ha ettől tartózkodtok. Allah csak egyedül, egymaga van.” (Korán)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

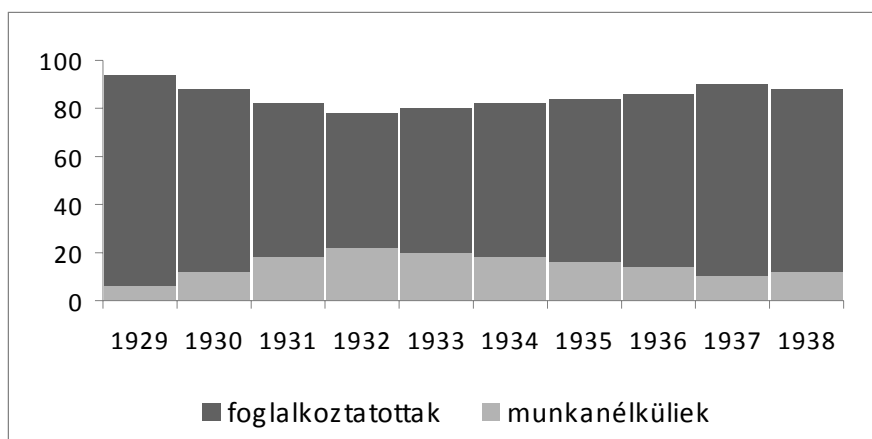
.....

.....

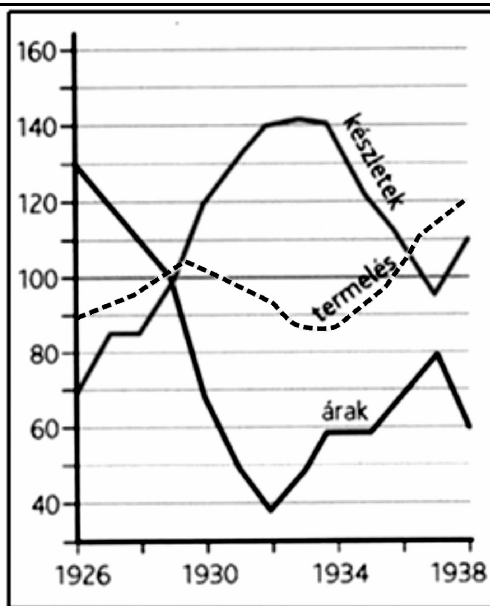
Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	12	

14. A feladat a nagy világgazdasági válság (1929-33) történetére vonatkozik. (rövid)
Mutassa be a források és ismeretei segítségével a legfontosabb válságjelenségeket!
Térjen ki a fejlett világ gazdasági összeomlásának okaira!

Az ipari termelés mutatója 1913 és 1938 között (%-ban)				
	1913	1929	1932	1938
USA	100	180,8	93,7	143,0
Németország	100	117,3	70,2	149,3
Nagy-Britannia	100	100,3	82,5	117,6
Franciaország	100	142,7	105,4	114,6
Szovjetunió	100	181,4	326,1	857,3
Olaszország	100	181,0	123,3	195,2
Japán	100	324,0	309,1	552,0
Világ	100	153,3	108,4	181,7

A munkanélküliség alakulása a világon 1929-1938

*Árutermelés 1926-1938: a termelés, a készletek és az árak változásai világviszonylatban
(1929 = 100%)*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

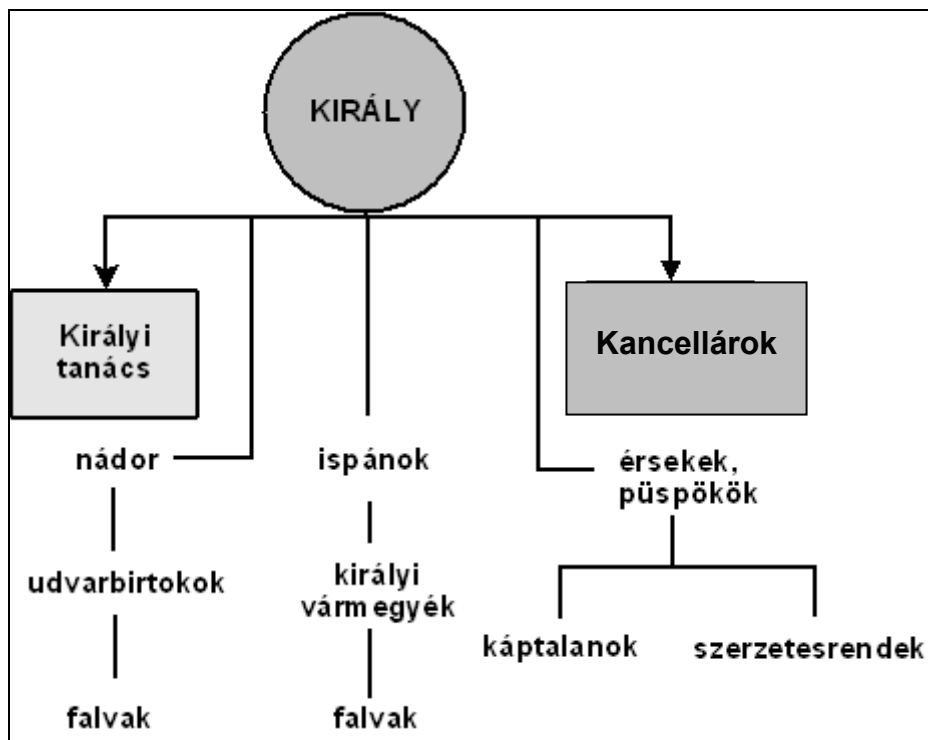
.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	12	

15. A feladat az államalapítás korára vonatkozik.

(rövid)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével milyen szerepet töltött be I. István hatalmának és államának megszilárdításában a koronázás, valamint a királyi udvar, a vármegyék és az egyházmegyék megszervezése! Használja a középiskolai történelmi atlaszt is!

Államszervezet I. István korában

„Miután elhozták a levelet az apostoli [itt: pápai] áldással, a főpapok a papsággal és az ispánok a néppel együtt dicséreteket énekeltek, az Isten szeretetében álló Istvánt királlyá kiáltották, a szent olajjal felkenték és a királyi méltóság koronájával szerencsésen megkoronázták.” (István nagylegendája)

„Tíz falu építsen egy templomot, amelyet két telekkel és ugyanannyi rabszolgával lássanak el, lóval és kancával, hat ökörrel és két tehénnel, harminc aprómarhával. Ruhákról és oltárterítőkről a király gondoskodjék, papról és könyvekről a püspök.

Ha valakinek az Isten tizedt adott egy évben, a tizedik részt adja Istennek, és ha valaki tizedét elrejt, kilenc részt adjon Istennek.” (István törvényeiből)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	12	

16. A feladat a XVI. századi Magyarország történelmére vonatkozik. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével a török terjeszkedés elleni védekezés lehetőségeit és fő eseményeit 1541-1568 között! Használja a középiskolai történelmi atlaszt is!

„Az ostromlottaknak már csaknem egész élelmiszerük elfogyott, s a lőporból is alig volt két vagy három vedernyi [...] Az ellenség meg zűrzavaros kiáltásokkal és különböző nyelven ösztönözte az ostromlottakat a megadásra. [...] Losonczi [a vár kapitánya] azonban, nagy állhatatosságában, kéréseik nem hajlították meg, s kitarzott amellet az elhatározás mellett, hogy a várat utolsó lehetőségükig védeni kell. [...] Véleményében Losonci ki is tartott volna, hacsak a német katonák, s főként a spanyolok nyíltan meg nem mondták volna, hogy Losonci akarata ellenére is tárgyalni fognak megadásukról. [...] 1552. július 26-án elesett Temesvár. A kivonuló

várvédőket a törökök hitszegően megtámadták.” (*Istvánffy Miklós történetíró Temesvár ostromáról*)

„Az ostrom során Isten segítségével és támogatásával erőnkhez mérten arra törekedtünk, hogy hűségünket és igyekezetünket egészében megmutassuk a szent királyi felség, a mi kegyelmes urunk ügye iránt és ennek a nyomorúságosan tönkrement országnak védelmében katonáink nagyarányú elvesztésével, vérük és vérünk hullásával, egyúttal az ellenség súlyos kárával.[...] a királyi felség a várat, minthogy a török torkában van, új és egészséges katonákból álló őrséggel, egyéb hadi felszereléssel és lőszerrel olyan mértékben lássa el, hogy az ellenség számára, ha részéről újabb próbálkozásra kerül sor, mindig bevehetetlen legyen.” (*Eger parancsnokainak levele a nádorhoz a várostrom után*)

„Az én fizetésem dolgáról az mit generális uram ír, azzal az én gyomrom be nem telik, mert ő az fizető mesterre mutat, az pedig Indiába lakik-e vagy Rómába, nem tudom; csak azt tudom, hogy ím öt holnapja [hónap], hogy egy pénzt sem adtak.” (*Báthory András főkapitány levele; 1549*)

„A felek arra törekedtek, hogy elejét vegyék a hosszú, 900 km-es határvonalon minduntalan fellobbanó ellenségeskedéseknek. Megállapodtak az egymás területére be-beccsapó török és magyar várőrségek [...] kölcsönös megbüntetéséről [...]. Szigorúan megtiltottak mindenfajta párviadalt, mivel a bajvívás könnyen békebontáshoz vezethet.

A drinápolyi béke papíron új, békés szakaszt nyitott meg az ellenfelek és országrészeik kapcsolatában. Ez azonban egyúttal azt is jelentette, hogy belátható időn belül nincs remény a török kiűzésére, sőt a végeken kialakult védő–támadó harc folytatására sem.” (*Sinkovics István történész az 1568-as drinápolyi békéről*)

Kronológia:

1542: I. Ferdinánd hadai eredménytelenül ostromolják Pestet.

1543: Szulejmán hadjárata (Pécs, Esztergom, Székesfehérvár eleste).

1564: I. Ferdinánd halála

1566: Szulejmán halála

Adatok a török elleni védekezés költségeiről és fedezetéről a bécsi udvar szerint (évente):

Költségek: kb. 2 260 000 Ft.

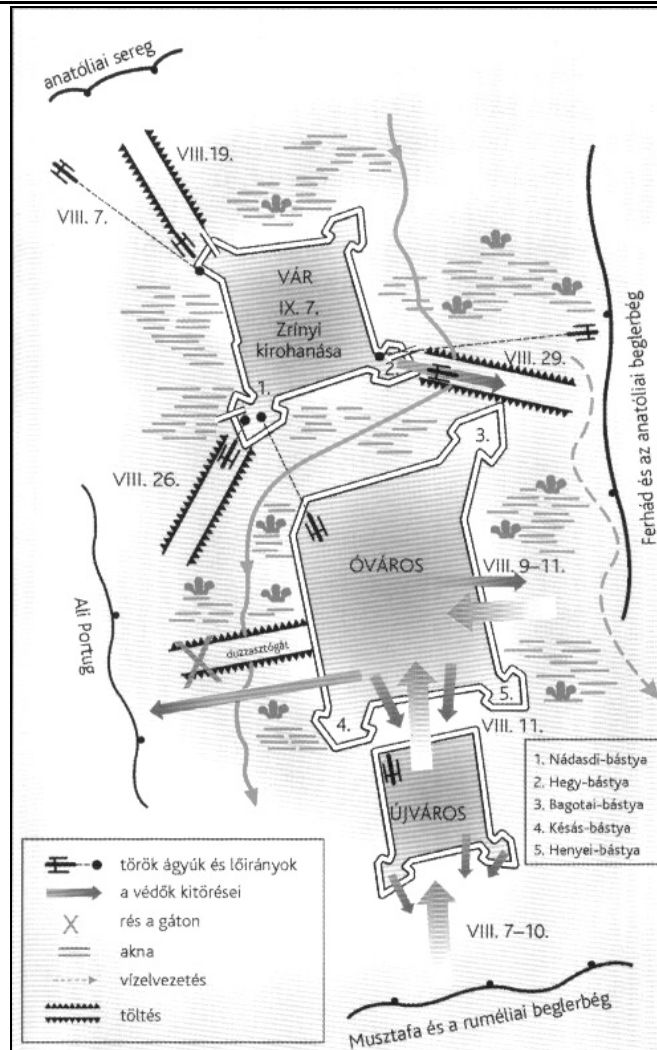
Fedezet: kb. 318 000 Ft a Cseh Korona Országaitól

kb. 188 000 Ft Alsó- és Felső Ausztriától

kb. 66 500 Ft a Magyar Királyságból

kb. 600 000 Ft a német birodalmi gyűléstől.

A hiány pótlására: hosszabb vagy rövidebb lejáratú kölcsönök (kamatfizetés vagy uralkodói jövedelemforrások lekötése fejében).

Szigetvár ostroma; 1566

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	8	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	10	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	42	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	21	

17. A feladat Magyarország dualizmus kori történetére vonatkozik. (rövid)
Mutassa be a források és ismeretei segítségével a zsidóság magyarországi helyzetét a dualizmus korában!

„Az ország izraelita lakosai a keresztény lakosokkal minden polgári és politikai jog gyakorlására egyaránt jogosítottaknak nyilvánítatnak.” (Az 1867. évi XVII. törvénycikk Az izraeliták egyenjogúságáról polgári és politikai jogok tekintetében)

„1. § Az izraelita vallás törvényesen bevett vallásnak nyilvánítatik” (Az 1895. évi XLII. Törvénycikk az izraelita vallásról)

A magyarországi zsidóság nyelvi asszimilációja 1880-1910				
	Magyar anyanyelvű		Német (jiddis [*]) anyanyelvű	
	Magyarországon	Budapesten	Magyarországon	Budapesten
1880	56,3%	59,1%	33,3%	35,4%
1910	76,9%	90,1%	21,6%	8,7%

^{*}a kelet-európai zsidóság által használt német nyelvjárás

Izraelita vallásúak Magyarországon és Budapesten (1910)		
	Fő	%
Magyarország	932 458	4,5
Budapest	203 687	23,1

A zsidók aránya az egyes fontosabb értelmiségi pályák keresői közt Magyarországon (1910)		
Megnevezés	Magyarország (%)	Budapest (%)
Állami tisztviselők	5,5	5,0
Bírák és ügyészek	3,8	6,1
Ügyvédek	45,2	61,5
Orvosok	48,4	58,8
Szerkesztők és hírlapírók	49,4	48,4
Színészek	22,6	31,5
Magánmérnökök	37,0	43,6

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	12	

18. A feladat a dualizmus korára vonatkozik.

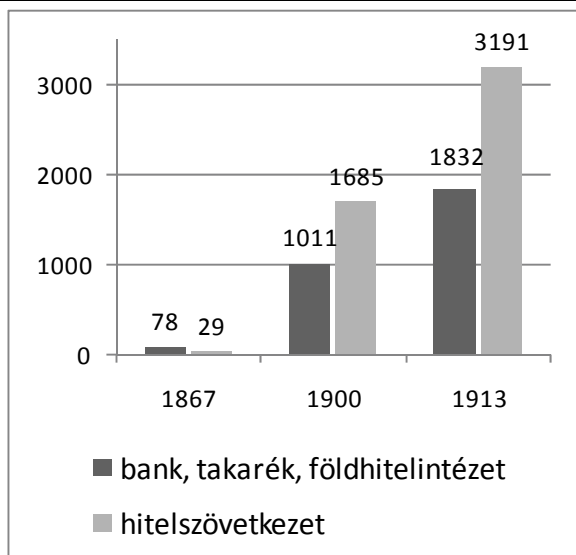
(hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével a magyar mezőgazdaság dualizmus kori fejlődését!

A fontosabb mezőgazdasági termények átlaghozamainak növekedése, 1871-1915 (q/kat. hold)			
Termény	1871-1885	1886-1900	1901-1915
Búza	5,0	6,9	7,0
Zab	4,0	5,6	6,5
Kukorica	6,2	8,1	9,0
Burgonya	24,0	38,1	46,3
Cukorrépa	95,2	108,0	132,5

Állatállomány (1000 db)			
	1870	1895	1911
Szarvasmarha	4 600	5830	6184
Ló	1 900	1997	2001
Sertés	3 693	6447	6416
Juh	14 290	7527	7698

Az egy főre jutó nemzeti jövedelem megoszlása ágazatonként			
Ország	Mezőgazdaság	Ipar, bányászat	Szolgáltató ágazatok
Nagy-Britannia (1907)	6,3%	39%	54,7%
Ausztria (1911-1913)	27,9%	36,6%	35,5%
Magyarország (1913)	43,7%	25,3%	31,0%

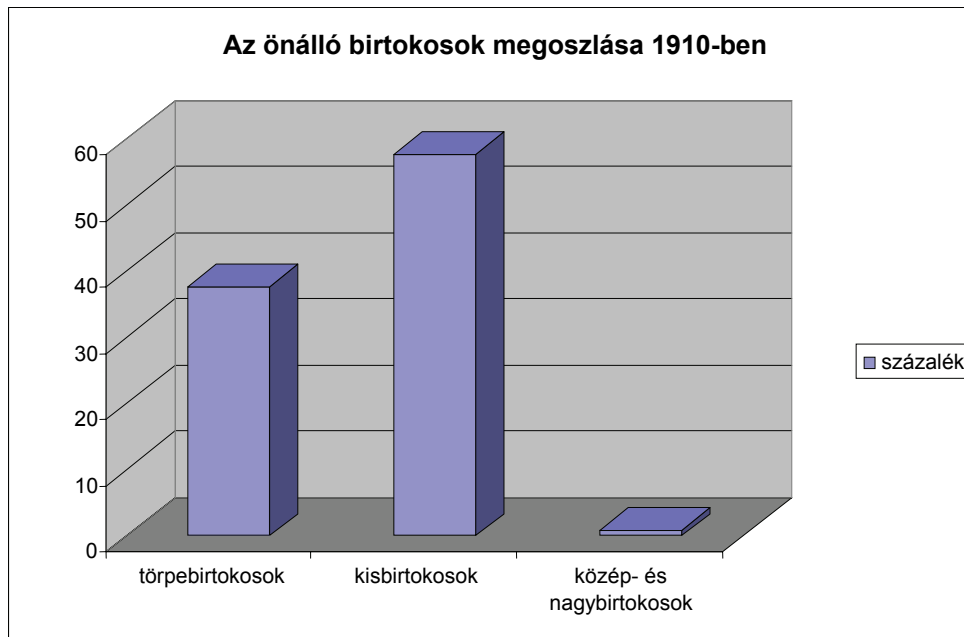
Hitelintézetek száma Magyarországon 1867-1913

Kézi aratás a századfordulón

Cséplés a századfordulón

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

19. A feladat Magyarország második világháború alatti történetéhez kapcsolódik. (rövid) Magyarázza meg a források és ismeretei segítségével, hogyan kapcsolódott be Magyarország a náci Németország oldalán a fegyveres konfliktusba! Használja a középiskolai történelmi atlaszt is!

„Egy általános konfliktus esetén Magyarország a maga politikáját a tengely politikájával fogja összhangba hozni, de erkölcsi okokból nincs abban a helyzetben, hogy hadműveleteket kezdjen Lengyelország ellen.” (Teleki Pál Hitlernek; 1939. VII. 27.)

„Magyarországnak most Németország mellé kell állnia ebben a küzdelemben. Elérkezett az idő, hogy a semlegességünket feladjuk és Németország oldalán beavatkozzunk a háborúba, s ezzel megvalósítsuk az elszakított területek visszacsatolását.” (Werth Henrik magyar vezérkari főnök Horthynak; 1940. április)

„Az amerikai követ és Teleki megbeszélése:

Elmondtam neki [Teleki miniszterelnöknek], hogy tudomásom szerint a német követ arra készül, hogy felkeresi a Kormányzót, és hogy – felteszem – bizonyára azért, mert akarhat valamit. Így felelt: „Valamit? Folyton akarnak valamit. Egyetlen nap sem telik el úgy, hogy von Erdmannsdorff [német követ] ne keressen fel valakit, és ne kérjen tőle valamit. A kérések kilencven százalékát visszautasítjuk, de valamit azért mindig adni kell neki, és így apránként egyre többet sikerül megkapniuk..” Ők mindenesetre iparkodnak ellenállni, amennyire csak tőlük telik. [...]

Azt mondta, ők akár a végsőig elmennek, ha szükséges, hogy megvédjék a szuverenitásukat, mégis kénytelenek folyton engedményeket tenni, mert nem utasíthatnak vissza minden egyes kérést.” (Montgomery amerikai követ; 1941. február)

Kronológia:

1938.

IX. 29-30. A müncheni konferencia.

1939.

II. 16. Teleki Pál alakít kormányt.

IX. 18. Magyarország megnyitja határait a lengyel menekültek előtt.

1940.

XI. 20. Magyarország csatlakozik a háromhatalmi egyezményhez.

XII. 12. Magyarország és Jugoszlávia örök barátsági szerződést köt.

1941.

III. 27. Németellenes hatalomátvétel Jugoszláviában

IV. 3. Teleki Pál öngyilkossága

IV. 6. Német támadás Jugoszlávia ellen

IV. 7. Nagy-Britannia megszakítja a diplomáciai kapcsolatokat Magyarországgal.

IV. 11. Magyarország csatlakozik a Jugoszlávia elleni támadáshoz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	12	

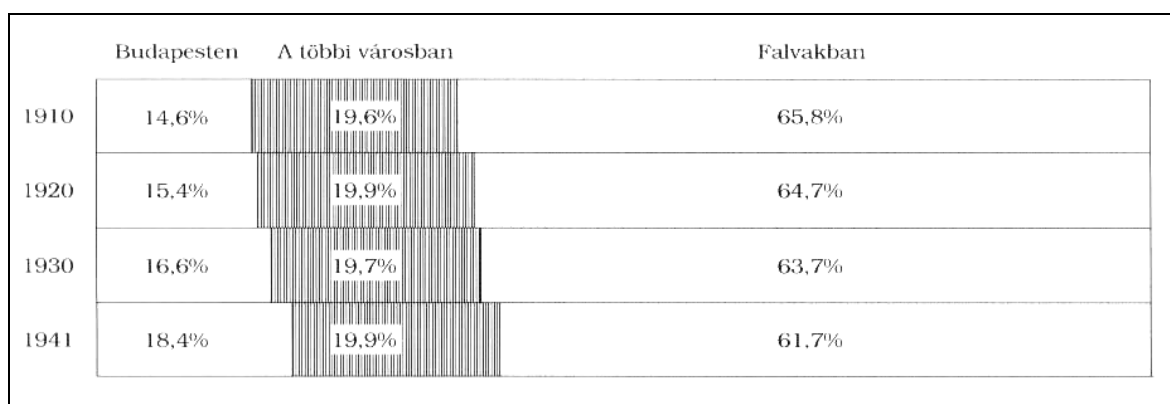
**20. A feladat Magyarország két világháború közötti történelméhez kapcsolódik. (hosszú)
Mutassa be a források és ismeretei segítségével a magyar parasztság helyzetét,
társadalmi rétegződését az 1920-as évtizedben!**

„2. § [...] föld az erre érdemeseknek lehetőleg a következő sorrendben és nagyságban juttatható:

1. hadirokkantaknak, hadiözvegyeknek és felnőtt hadiárványoknak [...] családonként 600 négyszögölnél nem nagyobb házhely és belsőség, továbbá amennyiben földművesek,[...] családonként megfelelő nagyságú törpebirtok [...]
2. mezőgazdasággal foglalkozó föld nélküli, önállóan kereső, önjogú munkásoknak családonként legfeljebb [...] törpebirtok;
3. [...] törpe- vagy kisbirtokosoknak gazdaságaik kiegészítése végett, [...] akkora terület, hogy meglévő földbirtokuk a juttatható területtel együtt elérheti a helyi viszonyokhoz alkalmazkodó nagyságú kis családi birtok területét [...].” (Az 1920. évi XXXVI. törvény a földbirtok helyesebb megoszlásáról)

A mezőgazdaság üzemstruktúrájának változásai 1895 és 1935 között				
A gazdaságok				
Nagysága kat. holdban	Száma az összes gazdaság %-ában		Területe az összes terület %-ában	
	1895*	1935	1895*	1935
0—5	53,7	72,5	6,0	10,1
5—20	35,3	21,3	24,2	21,8
20—100	10,0	5,4	23,4	20,0
100—1000	0,8	0,6	13,4	18,2
1000 felett	0,2	0,2	33,0	29,9

* az 1920-as országterületre vetítve

A népesség területi megoszlása Magyarországon 1910-1941

Az összlakosság foglalkozás szerinti megoszlása a két világháború között				
Megnevezés	1920		1930	
	Fő	%	Fő	%
Mezőgazdaság	4 449 100	55,7	4 499 400	51,8
Ipar, forgalom	2 402 800	30,1	2 806 200	32,3
Ebből				
Bánya és ipar	1 639 700	20,6	1 998 300	23,0
Kereskedelem és hitelügy	407 000	5,1	469 100	5,4
Közlekedés	356 100	4,4	338 400	3,9
Egyéb	1 128 200	14,2	1 382 700	15,9
Összesen	7 981 100	100,0	8 688 300	100,0

Az egy főre jutó jövedelemmegoszlás társadalmi rétegek szerint 1930-31-ben				
Társadalmi réteg	Számuk (ezer fő)	Arányuk (%)	Egy főre jutó jövedelem (pengő)	Jövedelem az átlaghoz viszonyítva (%) (534 pengő = 100%)
Nagybirtokosok és nagypolgárok	52	0,6	17 800	3 335
Középosztály	1 582	18,2	1050	197
Parasztok (10-100 kat. holdasok)	748	8,6	432	81
Bányászok és kohászok	112	1,3	427	80
Városi (ipari, közlekedési) munkások	1 903	21,9	376	71
Önálló kisiparosok	468	5,4	320	60
Ipari napszámosok	224	2,6	250	47
Parasztok (1-10 kat. holdasok)	1 750	20,1	227	43
Mezőgazdasági cselédek	560	6,9	205	38
Mezőgazdasági napszámosok	1 250	14,4	183	34
Összesen	8 688	100,0	534	100

Adatok:

Az ország 16,16 millió katasztrális holdnyi területéből a földreform végrehajtásához 1 millió 120 ezer katasztrális holdat vettek igénybe 1921-ben.

Az igénybe vett terület legnagyobb részét (kb. 700 ezer katasztrális holdat) 411 516 igényjogosult között osztották ki, átlagosan 1,7 katasztrális holdnyi birtokok formájában.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

		maximális pontszám	elért pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok	1. Nagy világvallások	2	
	2. Középkori kultúra	4	
	3. XIV-XV. századi Magyarország	6	
	4. Angol alkotmányos monarchia	4	
	5. Törökellenes harcok	6	
	6. Ipari forradalom	3	
	7. Dualizmus kori társadalom	4	
	8. Náci Németország	2	
	9. Magyar gazdaság Horthy korszakban	5	
	10. 1956-os forradalom és szabadságharc	2	
	11. Globális világ	4	
	12. Mai magyar társadalom	3	
	I. Összesen		45
II. Szöveges kifejtendő feladatok	13. Iszlám és az arab világ	12	
	14. Nagy gazdasági világválság	12	
	15. Az államalapítás	12	
	16. Török terjeszkedés	21	
	17. Zsidóság a dualizmus korában	12	
	18. Mezőgazdaság a dualizmus korában	21	
	19. Magyarország hadba lépése	12	
	20. Magyar parasztság a 20-as években	21	
ÖSSZESEN:		90	

javító tanár

Dátum:

	elért pontszám	programba beírt pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok		
II. Szöveges kifejtendő feladatok		

javító tanár

jegyző

Dátum:

Dátum: